

Fordította: Herczog Mária

AZ EURÓPA TANÁCS MINISZTERI BIZOTTSÁGÁNAK AJÁNLÁSA A TAGORSZÁGOK SZÁMÁRA A ROMA GYEREKEK OKTATÁSÁRÓL EURÓPÁBAN

A fenti ajánlást 2000. február 3-án fogadták el, a 696. miniszteri helyettesek értekezletén, száma: 2000 (4).

Az Európa Tanács (ET) célja a tagországok közötti nagyobb fokú egység megteremtése és hogy ez az egység különösen a képzés, oktatás terén elérhető legyen.

Felismerve, hogy nagy szükség van a roma népesség jövőbeni képzési, oktatási stratégiáinak új alapjaira Európában, különös tekintettel a nagy számú analfabétára, funkcionális analfabétára, az iskolát abbahagyókra, az általános iskolát időben befejezőkre és az alacsony arányú iskolai részvételre körükben.

Figyelembe kell venni, hogy a roma népesség problémái az iskoláztatás területén nagyrészt a korábbi oktatáspolitikából fakadnak, amely vagy az asszimilációhoz vagy a szegregációhoz vezetett az iskolákban, azon az alapon, hogy „szociálisan vagy kulturálisan fogyatékosok”.

Tudomásul kell venni, hogy a romák/cigányok hátrányos helyzetén az európai társadalmakban nem lehet változtatni, ha az oktatás területén az esélyegyenlőség nem garantált az érintett gyermekek számára.

A roma gyerekek oktatása minden ország politikájában prioritás kell, hogy legyen.

Azoknak a programoknak a tervezésekor, amelyek a roma gyerekek oktatását célozzák, szem előtt kell tartani, hogy olyan komplex tervet kell kidolgozni, amelyek figyelembe veszik azt a tényt, hogy az oktatásnak a roma gyerekek esetében szoros kapcsolata van egy sor más faktoriall és előfeltétellel, így a gazdasági, társadalmi, és kulturális szempontokkal csakúgy, mint a rasszizmus és a diszkrimináció elleni harccal.

Figyelembe kell venni, hogy a roma gyerekek oktatásának érdekében történő erőfeszítéseket a felnőttoktatás és továbbképzés különféle formáinak erősítésével kell támogatni.

Tekintetbe véve, hogy a roma gyerekek oktatása érdekében elkészült egy írásos anyag az EU tagországok számára is. (Felhívás az Oktatási Miniszterek és a Tanács találkozása alkalmával a cigány és utazó gyerekek Iskolát Biztosító Tanácsával 1989. május 22-én), sürgősen szükség van egy olyan szövegre, amely valamennyi ET-i tagországot magában foglalja.

Figyelembe kell venni a nemzeti kisebbségek védelmére szolgáló keret-megállapodást, és a Regionális Kisebbségi Nyelvekről szóló Európai Kartát is.

Az ET Parlamenti ülésének 563 (1969) és 1203 (1993)-as ajánlásában is említést tesznek az európai romák oktatásának szükségességére.

Az eredeti szöveg következetesen a roma/cigány szóhasználattal él, a fordításban az olvashatóság megkönnyítése végett a roma kifejezést használjuk, (a ford.)

A 125 (1981), 165 (1995) és 249 (1993)-as felhívások és a 11 (1995)-ös ajánlás, amelyet az Európai és Helyi Regionális Önkormányzatok Konferenciája adott ki a romák helyzetéről Európában ugyancsak szem előtt tartandó.

Az Európai Bizottság 3. sz. ajánlása az Általános Politikáról, amely a rasszizmus, diszkrimináció intolerancia ellen foglal állást és a „Harc a romák ellen irányuló rasszizmus és diszkrimináció ellen Európában” című munka ugyancsak figyelembe veendő.

A Kulturális Együttműködés Tanácsa (CDCC) által végzett munka, és külön a „Cigányok és utazók” című riport 1985-ös kiadása, amelynek átdolgozott kiadása 1994-ben jelent meg Romák, Cigányok Utazók címmel, ugyancsak szem előtt tartandók.

Az ET üdvözli a memorandumot, amelyet a roma kérdés szakértői csoportja adott ki: Roma gyerekek oktatása: Stratégiai elemek az európai roma gyerekek oktatáspolitikájáról címmel [MG – S – ROM (97) 11].

Az ET ajánlja, hogy a tagországok saját oktatáspolitikájuk alkalmazásakor ezen Ajánlás mellékletében foglalt elvek alapján cselekedjenek, hozzájárják a javaslatot minden érintett köztisztviselő tudomására, a megfelelő nemzeti csatornákon és szolgálati utakon keresztül.

MELLÉKLET A 2000 (4) SZ. AJÁNLÁSHOZ

A roma gyerekek oktatásának vezérelve Európában.

I. SZERKEZET

1. A roma gyerek részére készülő oktatási programoknak biztosítaniuk kell a szükséges forrásokat, és egy rugalmas struktúrát, amely figyelembe veszi a roma lakosság különbözőségét Európában, és amely tekintettel van a különböző roma csoportokra, amelyek életformája nomád vagy fél nomád (itinerant). Ebből a szempontból célszerű forrásokat biztosítani a távoktatás céljaira, amelyek az új információs technológián alapulnak.

2. Erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a nemzetközi, országos, regionális és helyi szintű együttműködés hatékonyabb legyen, annak érdekében, hogy a megtett lépések ne egymás ellen hassanak, hanem egymást erősítsék.

3. A tagállamok Oktatási Minisztériumai érzékenyebbek kell, hogy legyenek a roma gyerekek oktatási ügyében érintettekkel.

4. Annak érdekében, hogy a roma gyerekek sikeresen beiskolázhatók legyenek, az óvodai vezetést sokoldalúvá kell fejleszteni, és elérhetővé tenni a számukra.

5. Különös figyelmet kell szentelni a szülővel való jobb kommunikációnak, ahol szükséges, mediátorok (közvetítők) felhasználásával, akik a roma közösség tagjai, ami speciális karrierlehetőséget is jelenthet a későbbiekben. Speciális információkat és javaslatokat kell adni a szülőknek az oktatás szükségességéről, és azokról a támogatási formákról, amelyeket a helyi önkormányzatok nyújthatnak. A szülők és az iskola között kölcsönös megértésnek kell létrejönnie. A szülők kirekesztése, a tudatlanság, képzetlenség (analfabétizmus) ugyancsak megakadályozza, hogy a gyerekek élvezzék az iskolarendszer előnyeit.

6. A megfelelő támogatórendszer kialakításával el kell érni, hogy a roma gyerekek számára előnyös legyen az iskola, elsősorban pozitív akciókon keresztül, amelyek az iskolai esélyegyenlőségből fakadnak.

7. Felhívjuk a tagállamokat, hogy járuljanak hozzá a fenti politikák és ügyek sikeres alkalmazásához, annak érdekében, hogy a roma gyerekek és a többségi gyerekek közötti szakadék csökkenjen.

II. TANTERV ÉS OKTATÁSI PROGRAMOK

8. A roma gyerekek számára előnyös oktatási programokat széles, interkulturális körökben kell alkalmazni, figyelembe véve a roma kultúra speciális szokásait, és a tagországok roma lakosságának kétséges helyzetét.

9. A tantervet, egészében véve, és az oktatási anyagokat ezért úgy kell összeállítani, hogy ezek tekintettel legyenek a roma gyerekek kulturális identitására.

A cigány történelem és kultúra be kell, hogy kerüljön az oktatási programba annak érdekében, hogy ez biztosítható legyen. A roma közösség képviselőinek részvételét szorgalmazni kell az oktatási program kidolgozásában, a cigány történelem, kultúra és nyelv anyagainak összeállításakor.

10. Mindazonáltal, a tagországoknak biztosítaniuk kell, hogy ez ne vezessen külön tantervek készítéséhez, amely elkülönített osztályok kialakulását vonhatja maga után.

11. A tagállamoknak szorgalmazniuk kell olyan oktatási anyagok elkészítését, amelyek már bevált, jó gyakorlatokon, tapasztalatokon alapulnak, hogy ezzel is segítsék a roma gyerekeket tanítókat napi munkájukban.

12. Azokban az országokban, ahol valamelyik cigány nyelv bevált, biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a roma gyerekek tanulhassanak anyanyelvükön az iskolákban.

III. TANÁROK TOBORZÁSA ÉS KÉPZÉSE

13. Nagyon fontos, hogy a jövőbeni tanítók, tanárok speciális ismeretekkel rendelkezzenek és erre irányuló képzést kapjanak annak érdekében, hogy segítsük őket a roma gyerekek jobb megértésében. Ezzel együtt a roma gyerekek oktatása az általános oktatási rendszer integráns része kell, hogy legyen.

14. A roma közösségnek részt kell vennie ezeknek a terveknek a kidolgozásában, és a jövőbeni tanárok képzésében e területen.

15. Támogatni kell, hogy a roma közösség tagjaiból is kerüljenek ki olyan tanárok, akik ezzel a felkészültséggel rendelkeznek.

IV. INFORMÁCIÓ, KUTATÁS ÉS FELMÉRÉS

16. A tagállamoknak bátorítani kell az innovatív kutatásokat, kis mintájú akciókutatásokat annak érdekében, hogy helyi megoldásokat találjanak. Ezeknek a vizsgálatoknak az eredményeit széles körben ismertté kell tenni.

17. A roma gyerekek számára nyújtott oktatási programokat gondosan monitorozni és értékelni kell: Minden résztvevőt (iskolafenntartókat, tanárokat, szülőket, nonprofit szervezeteket) meg kell hívni, hogy vegyenek részt a monitorozásban.

18. A roma gyerekek számára készült oktatási programok értékelésekor többféle szempontot kell figyelembe venni, beleértve az egyéni és társadalmi készségek fejlődését is, és nem korlátozni azokat az iskolalátogatásra és a megszakított tanulmányokra.

V. KONZULTÁCIÓ ÉS ÖSSZEHANGOLÁS

19. Valamennyi érdekelt fél bevonását (oktatási minisztérium, iskolafenntartók, roma családok és szervezetek) az oktatási programok tervezésébe, az alkalmazásába és a monitorozásba az államnak kell biztosítania.

20. A roma közösségek tagjait, mint közvetítőket kell alkalmazni, azokban az esetekben, mikor romák/cigányok, a többségi közösség és az iskola kapcsolatba kerül, hogy a konfliktusok elkerülhetők legyenek.

21. Az Oktatási Minisztériumok az I. pont 3. pontjában írt „tudatosság, ismertség” terjesztése érdekében szükséges akció értelmében, a különböző érdekelt csoportok közötti koordinációt kell, hogy erősítsék, és lehetővé kell tegyék a különféle szintű oktatásért felelős hatóságok és intézmények között az információ áramlását.

A tagállamok támogassák és bátorítsák a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok, programok cseréjét.